

Odvážní muži na létajících strojích aneb ve službách RAF

Jaroslav Dobrovolný

(*10. 12. 1915 6. 5. 1996)

plukovník, letec ve službách RAF

Lidé žijící v lokalitě Prahy 14, především na sídlišti Černý Most, se zajímají, po kom jsou pojmenovány ulice, v nichž bydlí. Kdo jsou bratři Venclíkové, kdo je generál Janoušek, Bajgar či plukovník Vlček? Takové dotazy jsou adresovány naší redakci. To mne inspirovalo k tomu, abych se pustila do přípravy rozsáhlejšího materiálu, nazvaného Osobnosti v názvech ulic. Jeho první část by zcela určitě měla být věnována vojákům, v převážné většině československým letcům. V této souvislosti nelze zapomenout ani na ty, podle nichž zatím žádné ulice pojmenovány nebyly. Další podskupinu budou tvořit vojáci cizí, respektive Rudé armády (Bojčenkova, Paculova, Volkova). A konečně ve druhé části se zaměříme na místní občany, kteří se zúčastnili protifašistického odboje za druhé světové války.

Každá z těchto osobností si bezesporu zaslouží naši pozornost. Všichni mají společné jedno - válečný konflikt druhé světové války poznamenal a u některých z nich tragicky naplnil jejich život, protože nedokázali být lhostejní. Do víru událostí je hnalo vlastenectví i pocit křivdy nad tím, jak snadno jsme byli vydáni všanc nacistickému Německu. Naše vojsko bylo rozpuštěno a mělo se začlenit do armády wehrmachtu, takže jedinou možností pro mnohé z nich představovala emigrace a vstup do československé armády v zahraničí. A ti, co zůstali, se odhodlaně zapojovali do skrytého partyzánského boje proti nepříteli.

Úvodem do tématu je příspěvek věnovaný stíhacímu letci, plukovníkovi letectva Jaroslavu Dobrovolnému (1915-1996), který žil třicet pět roků v Hloubětíně a po němž, shodou okolností, nebyla pojmenována žádná ulice v městské části Praha 14. Za druhé světové války bojoval v Polsku, zde se ocitl v zajetí v zajetí Rudé armády a poté prožil strastiplnou pouť přes Turecko, Indii a Afriku, aby se dostal zpět do Evropy a mohl se začlenit do československé armády u anglické RAF, u 312. a 313. čs. stíhací perutě. O jeho životním příběhu se dočítáme z pečlivě vedeného deníku frontového letce s přílehlavým názvem: Nezemřít na okraji cesty. Jaroslav Dobrovolný bohužel již šestým rokem není mezi námi, ale díky jeho pečlivosti a s laskavým svolením jeho ženy, paní Věry, máme možnost nahlédnout do zápisků a důkladně zpracovaných fotoalb zasvěcených jeho létání. Být letcem bylo již od malička jeho dětským snem, který naplnil a přeměnil v poslání, jež po válce, v padesátých letech, přinášelo nejen jemu, ale celé jeho rodině mnoho strádání a křivd. Z válečného zranění z roku 1942 měl až do své smrti trvalé zdravotní následky (absolvoval přes třicet operací!). Jaroslav Dobrovolný byl natolik perfektní pilot, že neváhal, a třebaže byl těžce zraněný, udělal vše pro to, aby mohl se svým strojem přistát na letecké základně. I tenkrát měly stroje nevyčíslitelnou hodnotu.

Jaroslav Dobrovolný obdržel mnoho vyznamenání a řádů. Je mi ctí připomenout tohoto statečného člověka a elitního letce, který již dávno vstoupil do síně slávy osobností, jež pro svou vlast neváhaly obětovat své životy.

Vzpomínka na Jaroslava Dobrovolného z Hloubětína

Narodil se 10. prosince 1915 ve Velkých Hostěrádkách v okrese Břeclav. Vyrostl v rodině domkáře. Po vyučení strojním zámečnickem v brněnské Zbrojovce a po roce praxe se dobrovolně přihlásil do vojenské pilotní školy při 1. leteckém pluku v Praze. Od června 1936 do května následujícího roku prošel pokračovacím a stíhacím kurzem u 4. leteckého pluku v Hradci Králové, odkud jako hotový pilot odešel k 38. letce 3. leteckého pluku do Vajnora na letouny Avia B-534. Na Slovensku prodělal první i druhou mobilizaci a sloužil zde až do 14. 3. 1939, kdy byl vyhlášen Slovenský štát. Po propuštění z armády začal pracovat v pražské Avii ve svém původním oboru. Za pomoci Svazu letců překročil 8. 6. 1939 hranice do Polska a ještě týž měsíc v Krakově byl zařazen do zdejší čs. vojenské skupiny. Po krátkém pobytu ve městě se přihlásil do řad polského vojenského letectva. Bylo mu vyhověno, a tak od července začal působit jako učitel létání v leteckém učilišti v Deblině. Od 1. září 1939, kdy Německo napadlo Polsko, přelétával s letounem přes celé území, až byl 17. 9. jako polský pilot zajat rudoarmějci. Po dlouhém vyčerpávajícím pochodu je internován s 25 000 Poláky v Šepetovce. Prochází dalšími tábory, avšak již spolu s příslušníky internovaného čs. vojska. Následuje tábor Oranky a nakonec železniční stanice Bogoljubovo, odkud je převezen s dalšími třiceti letci do Oděsy. Zde začíná jejich dlouhá plavba přes Turecko, Egypt, Indii, okolo Afriky zpět k Evropě, až dochází ke kýženému přístání v Liverpoolu 27. 10. 1940.

Služba seržanta Dobrovolného v RAF začala v březnu 1941, kdy nastoupil jako zalétávač jedno- i vícemotorových letounů u opravárenské jednotky - 27. Maintenance Unit v Shawbury. Odtud přechází do krátkého přeškolovacího kurzu na letiště Old Sarum a poté končí na hurricanech v Debden. Od 14. 7. 1941 se stává příslušníkem 312. stíhací perutě. Létá na hlídky nad konvoji, startuje proti hlášenému nepříteli, zprvu na strojích Hurricane IIb, po přezbrojení jednotky na Spitfirech VB se od roku 1942 účastní řady dalších bojových letů, včetně dvaceti pěti operací nad nepřátelským územím.

21. 3. 1942 je těžce raněn, zápalnou fosforovou střelou do pravého stehna a břicha, při souboji nad mořem. Toto zranění zanechalo trvalé následky i po třiceti dvou prodělaných operacích. Po vyléčení se účastní letecké bitvy nad francouzským Dieppe. V dubnu 1942 odchází již "pilot officer Jaroslav Dobrovolný na pětiměsíční odpočinek. Přelétává nové letouny k bojovým jednotkám. K vojenským

operacím se vrátil 1. 10. 1943 na letiště Ibsley, tentokrát však ke 313. čs. stíhací peruti. Účastní se doprovodu bombardérů nad Francií, útoků na odpalovací základny létacích pum V1, za invaze v červnu 1944 hlídkuje nad prostorem vylodění. V bojovém létání pokračuje nepřetržitě až do konce války, celkem má na kontě 119 letů nad nepřátelským územím.

Do vlasti se vrací po dlouhých šesti letech, 13. 8. 1945, ve skupině 54 spitfirů, které toho dne přistály na Ruzyni. Na těchto letounech sloužil do roku 1946 u 10. stíhacího pluku v Praze. 20. března 1947 se oženil se slečnou Věrou Čejpovou a 1. května 1948 se jim narodil jediný syn Ivo, který je později obdařil jedním vnukem a dvěma vnučkami. Po opakovaném stěhování se Jaroslav Dobrovolný v roce 1961 se svou rodinou usadil v Hloubětíně, kde žil až do své smrti. V červnu 1946 demobilizoval a nastoupil jako zkušební a dopravní pilot u Letecké správy ministerstva dopravy, kde v rozmezí let 1946-1950 nalétal 458 571 km. Jako bývalý západní letec byl odtud v lednu 1951 propuštěn a o necelé dva měsíce později zatčen StB, uvězněn a souzen pro zločin ohrožení republiky a poškozování republiky. Po propuštění ho coby "západáka nikde nechtěli přijmout do zaměstnání. Až se ho ujal národní podnik Křížik, kde mohl pracovat jako dělník, později jako skladník a nakonec jako hospodářský pracovník. V roce 1968 byl vojensky částečně rehabilitován a v roce 1990 jmenován plukovníkem letectva v záloze a plně rehabilitován, avšak bez finanční náhrady. V roce 1971 odchází do důchodu. Plukovník letectva Jaroslav Dobrovolný byl nositelem čtyř čs. válečných křížů, tří čs. medailí za chrabrost, polského válečného kříže Virtuti militari a dalších našich a spojeneckých řádů a medailí.

s využitím materiálů Jaroslava Dobrovolného

zpracovala: Renáta Rudolfová